

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Fidei Exhibita Invictiss. Imp. Carolo V. Caesari
Avg. in Comicijs Augustæ. Anno M. D. XXX.**

Melanchthon, Philipp

Augsburg, 1535

VD16 C 4710

De Dilectione Et Impletione Legis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34184

DE DILECTIONE ET

re, quo eriguntur & uiuificantur perterrefactæ mentes. Et quia sola hæc fides accipit remissionem peccatorum, & reddit nos acceptos Deo, & reddit conscientias pacatas ac tranquillas, rectius uocari gratia gratum faciens poterat, quam effectus sequens, uis delictet dilectio.

Hactenus satis copiose ostendimus & testimonijs scripturæ, & argumentis ex scriptura sumptis, ut res magis fieret perspicua, q̄ sola fide consequimur remissionem peccatorum propter Christū, & q̄ sola fide iustificemur, hoc est, ex iniustis iusti efficiamur, seu regeneremur. Facile autem iudicari potest, quam necessaria sit huius fidei cognitio, quia in hac una conspicitur Christi officium, hac una accipimus Christi beneficia, hæc una affert certam & firmam consolationem pijs mentibus. Et oportet in Ecclesia extare doctrinam ex qua concipiant pijs certam spem salutis. Nā aduersarij infœliciter consulunt hominibus dum iubent dubitare, Vtrum consequantur remissionem peccatorum. Quomodo in morte sustentabunt, se isti, qui de hac fide nihil audiuerunt, qui putant dubitandum esse, Vtrum consequatur remissionem peccatorum. Præterea necesse est retineri in Ecclesia Christi Euangelium, hoc est, promissionem, q̄ gratis propter Christum remittuntur peccata, Id Euangelium penitus abolent, qui de hac fide, de qua loquimur, nihil docēt. At Scholastici ne uerbum quidem de hac fide tradunt. Hos sequuntur aduersarij nostri, & improbāt hanc fidem. Nec uident se totam promissionē gratuitæ remissionis peccatorum, & iustitiæ Christi abolere improbata hac fide.

DE DILECTIONE ET IM- PLETIONE LEGIS.

Hic obijciunt aduersarij. Si uis in uitam ingredi, serua mandata. Item factores legis iustificabuntur, & alia multa similia de lege, & operibus ad quæ priusquam respōdemus dicendū est, quid nos de dilectione, & impletione legis sentiamus. Scriptū

est apud Prophetā. Dabo legem meā in corda eorum. Et Roma. 3. Rom. 3. ait Paulus, legem stabiliri nō aboleri per fidem, Et Christus ait, Si uis ingredi in uitam, serua mādata. Item, Si dilectionē non habeam, nihil sum. Hæ sententiæ & similes testantur, q̄ oporteat legem in nobis inchoari, & magis magisq; fieri. Loquimur autē nō de ceremonijs, sed de illa lege, quæ præcipit de motibus cordis, uidelicet de Decalogo. Quia uero fides affert spiritum sanctum, & parit nouam uitam in cordibus, necesse est, q̄ pariat spirituales motus in cordibus. Et qui sint illi motus, ostendit Prophetā cum ait. Dabo legem meā in corda eorum. Postquā igitur fide iustificati & renati sumus, incipimus deū timere, diligere, petere, & expectare ab eo auxilium, gratias agere & prædicare, & obedire ei in afflictionibus. Incipimus & diligere proximos, quia corda habent spirituales & sanctos motus.

Hæc non possunt fieri, nisi postquā fide iustificati sumus, & renati accipimus spiritum sanctum. Primum quia lex non potest fieri sine Christo. Item, Lex non potest fieri sine spiritu sancto. At spiritus sanctus accipitur fide, iuxta illud Pauli, Galat. 3. Ve Galat. 3. ut promissionem spiritus accipiamus per fidē. Item, quō potest humanum cor diligere deū, dum sentit eum horribiliter irasci, & opprimere nos temporalibus & perpetuis calamitatibus. Lex autē semper accusat nos, semper ostendit irasci deum. Non igitur diligitur Deus, nisi postquam apprehendimus fide misericordiam. Ita demum fit obiectum amabile.

Quantū igitur ciuilia opera, hoc est, externa opera legis sine Christo, & sine spiritu sancto aliqua ex parte fieri possint, tamen apparet ex his quæ diximus, illa quæ sunt proprie legis diuinæ, hoc est, affectus cordis erga Deū, qui præcipiuntur in prima tabula, non posse fieri sine spiritu sancto. Sed aduersarij nostri sunt fraues theologij, Intuentur secundam tabulam, & politica opera, primam nihil curant, quasi nihil pertineat ad rem, aut certe tantum externos cultus requirunt, Illam æternam legem, & longe

Suaues Theologi

postam supra omnium creaturarum sensum atq; intellectum,
Diliges Dñm Deū tuum ex toto corde, prorsus nō cōsiderant.

At Christus ad hoc datus est, ut propter eum donentur nobis remissio peccatorum, & spiritus sanctus, qui nouam & æternam uitam ac æternam iustitiam in nobis pariat. Primum ostendat Christum, sicut Iohan. 16. scriptum est. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet & annuntiabit uobis. Deinde & alia dona afferat, dilectionem, inuocationem, gratiarum actionem, castitatem, patientiam &c. Quare non potest lex uere fieri, nisi accepto spiritu sancto per fidem. Ideo Paulus dicit legem stabiliri per fidem, non aboleri, quia lex ita demum fieri potest, cum contigit SPIRITVS SANCTVS. Et Paulus docet. 2. Corinth. 3. uelamen quo facies Moysi tecta est, nō posse tolli, nisi fide in Christum, qua accipitur spiritus sanctus. Sic enim ait, sed usq; in hodiernum diem cum legitur Moyses, uelamen positum est super cor eorum. Cum autem conuersi fuerint ad Deum, auferetur uelamen, Dominus autem spiritus est, Vbi autem spiritus Domini, ibi libertas. Velamen intelligit Paulus, humanam opinionem de tota lege, Decalogo & ceremonijs, uidelicet q; hypocritæ putant externa & ciuilia opera satisfacere legi Dei, & sacrificia & cultus ex opere operato iustificare coram Deo. Tunc autem detrahitur nobis hoc uelamen, hoc est eximitur hic error, quando Deus ostendit cordibus nostris immundiciē nostram, & magnitudinem peccati. Ibi primum uidemus nos longe abesse ab implerione legis. Ibi agnoscimus quomodo caro secuta atq; ociosa non timeat Deum, nec uere statuat respici nos a Deo, sed casu nasci, & occidere homines. Ibi experimur nos non credere, q; deus ignoscat, & exaudiat. Cum autem audito Euāgelio & remissione peccatorum fide erigimur, concipimus spiritum sanctum, ut iam recte de Deo sentire possimus, & timere Deum, & credere ei &c. Ex his apparet non posse legem sine Christo, & sine spiritu sancto fieri.

Profitemur

Yoh. 16.

2. Cor. 3.

Velamen

regulatio

Profitemur igitur q̄ necesse sit inchoari in nobis, & subinde magis magisque fieri legem. Et complectimur simul utrumq̄, uidelicet spirituales motus & externa bona opera. Falso igitur calumniantur nos aduersarij, q̄ nostri nō doceant bona opera, cū ea nō solum requirant, sed etiam ostendant, quomodo fieri possint. Euentus coarguit hypocritas, qui suis uiribus conantur legem facere, q̄ non possint præstare, quæ conantur. Longe enim imbecillior est humana natura, quā ut suis uiribus resistere diabolo possit, qui habet captiuos omnes, qui non sunt liberati per fidem. Potentia Christi opus est aduersus diabolum, uidelicet, ut quia scimus nos propter Christum exaudiri, et habere promissionē, petamus, ut gubernet & propugnet nos spiritus sanctus, ne decepti erremus, ne impulsī contra uoluntatem dei aliquid suscipiamus, sicut Psalmus docet. Captiuā duxit captiuitatē, dedit dona hominibus. Christus em̄ uicit diabolum, & dedit nobis promissionē & spiritum sanctum, ut auxilio diuino uincamus & ipsi. Et 1. Ioan. 3. Ad hoc apparuit filius dei, ut soluat opera diaboli. Deinde non hoc tantum docemus, quomodo fieri lex possit, sed etiam quomodo deo placeat, si quid sit, uidelicet non quia legi satisfaciamus, sed quia sumus in Christo. Sicut paulo post dicemus. Constat igitur nostros requirere bona opera. Imo addimus & hoc, q̄ impossibile sit, dilectionem dei, etsi exigua est, diuellere a fide, quia per Christum acceditur ad Patrem, & accepta remissione peccatorū uere iam statuimus nos habere deum, hoc est, nos deo curæ esse, inuocamus, agimus gratias, timemus, diligimus, sicut Ioānes docet in prima epistola. Nos diligimus eum, inquit, quia prior dilexit nos, uidelicet, quia dedit pro nobis filiū, & remisit nobis peccata. Ita significat præcedere fidem, sequi dilectionē. Item fides illa, de qua loquimur, existit in pœnitentiā, hoc est, cōcipitur in terroribus conscientiae, quæ sentit iram dei aduersus nostra peccata, & quærit remissionem peccatorum, & liberari a peccato. Et in talibus terroribus & alijs afflictionibus debet hæc fides crescere &

L

1. Ioan. 3.

confirmari. Quare non potest existere in his qui secundum carnem uiuunt, qui delectantur cupiditatibus suis, & obtemperant eis. Ideo Paulus ait, Nulla nunc damnatio est his qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant, sed secundum spiritum. Item, Debitorum sumus non carni, ut secundum carnem uiuamus. Si enim secundum carnem uixeritis, moriemini. Sin autem spiritu actiones corporis mortificabitis, uiuetis. Quare fides illa quae accipit remissionem peccatorum in corde perterrefactio, & fugiente peccatum, non manet in his, qui obtemperant cupiditatibus, nec existit cum mortali peccato.

Ex his effectibus fidei excerpunt aduersarij unum, uidelicet dilectionem, & docent, quod dilectio iustificet. Ita manifeste appareret eos tantum docere legem. Non prius docent accipere remissionem peccatorum per fidem. Non docet de mediatore Christo, quod propter Christum habemus deum propitium, sed propter nostram dilectionem. Et tamen qualis sit illa dilectio, non dicunt, neque dicere possunt. Praedicant se legem implere, cum haec gloria proprie debeat Christum, & fiduciam priorum operum opponunt iudicio dei, dicunt enim se de condigno mereri gratiam & uitam aeternam. Haec est simpliciter impia & uana fiducia, Nam in hac uita non possumus legi satisfacere, quia natura carnalis non desinit malos affectus parere, & si his resistit spiritus in nobis.

Sed quaerat aliquis. Cum & nos fateamur dilectionem esse opus spiritus sancti, cumque sit iustitia, quia est impletio legis, cur non doceamus, quod iustificet? Ad hoc respondendum est. Primum hoc certum est, quod non accipimus remissionem peccatorum, neque per dilectionem, neque propter dilectionem nostram, sed propter Christum sola fide. Sola fides, quae intuetur in promissionem, & sentit ideo certo statuendum esse, quod deus ignoscat, quia Christus non sit frustra mortuus &c. uincit terrores peccati & mortis. Si quis dubitat, Vtrum remittantur sibi peccata, contumelia afficit Christum, cum peccatum suum iudicat maius, aut efficacius esse, quam mor

tem & promissionem Christi. Cum Paulus dicat gratiam exuberare supra peccatum, hoc est, misericordiam ampliolem esse quā peccatum. Si quis sentit se ideo consequi remissionem peccatorū, quia diligit, afficit contumelia Christum, & comperiet in iudicio dei hanc fiduciam propriæ iustitiæ impiam & inanem esse. Ergo necesse est quod fides reconciliet, & ex iniusto iustum efficiat. Et si cut non accipimus remissionem peccatorum per alias uirtutes legis, seu propter eas, uidelicet propter patientiam, castitatem, obedientiam erga Magistratus &c. Et tamen has uirtutes sequi oportet. Ita neque propter dilectionem dei accipimus remissionem peccatorum, & si sequi eam necesse est.

Cæterum nota est consuetudo sermonis, quod interdū eodem uerbo causam & effectus complectimur *καὶ συνέδοχῶν*. Ita Lucae > *Luc. 7.* ait Christus, Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum. Interpretatur enim seipsum Christus, cum addit, Fides tua saluam te fecit. Non igitur uoluit Christus, quod mulier illo opere dilectionis merita esset remissionem peccatorum. Ideo enim clare dicit, Fides tua saluam te fecit. At fides est, quæ apprehendit misericordiam propter uerbum dei gratis. Si quis hoc negat fidem esse, prorsus non intelligit quid sit fides. Et ipsa historia hoc loco ostendit, quid uocet dilectionem. Mulier uenit hanc afferens de Christo opinionem, quod apud ipsum quaerenda esset remissio peccatorum. Hic cultus est summus cultus Christi, nihil potuit maius tribuere Christo. Hoc erat uere Messiam agnoscere, quaerere apud eum remissionem peccatorum. Porro sic de Christo sentire, sic colere, sic complecti Christum est uere credere. Christus autem usus est uerbo dilectionis, non apud mulierem, sed aduersus Pharisaum, quia totum cultum Pharisaei, cum toto cultu mulieris comparabat. Obiurgat Pharisaum, quod non agnosceret ipsum esse Messiam, etsi hæc externa officia ipsi præstaret, ut hospiti, uiro magno & sancto. Ostendit mulierculam, & prædicat huius cultum, unguenta, lachrymas &c. Quæ omnia erant signa fidei, & confessio quedam, quod uidelicet

apud Christum quæreret remissionem peccatorum. Magnū profecto exemplum est, quod non sine causa commouit Christum, ut obiurgaret Pharisæum uirum sapientem & honestum, sed nō credentē. Hāc ei impietatē exprobrat, & admonet eum exemplo mulierculæ, significans turpe ei esse, q̄ cū indocta muliercula credat deo, ipse legis doctor, non credat, non agnoscat Messiam, non quærat apud eum remissionem peccatorū & salutem. Sic igitur totum cultum laudat, ut sæpe fit in scripturis, ut uno uerbo multa cōplectamur, ut infra latius dicemus in similibus locis, ut, Date eleemosynam & omnia erunt munda. Non tantum eleemosynas requirit, sed etiam iustitiam fidei. Ita hīc ait. Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum, id est, quia me uere coluit fide, & exercitijs & signis fidei, totum cultum comprehendit. Interim tamen hoc docet, q̄ proprie accipiatur fide remissio peccatorum. Et si dilectio, confessio, et alij boni fructus sequi debeāt. Quare non hoc uult, q̄ fructus illi sint precium, sint propiciatio propter quam detur remissio peccatorum, quæ reconciliet nos deo. De magna re disputamus, de honore Christi, & unde petant bonæ mentes certam & firmam consolationem. Vtrum fiducia collocanda sit in Christum, an in opera nostra. Quod si in opera nostra collocanda erit, detrahitur Christo honos mediatoris & propiciatoris. Et tamen comperiemus in iudicio dei hanc fiduciam uanam esse, & conscientias inderuere in desperationem. Quod si remissio peccatorum, & reconciliatio non contingit gratis propter Christum, sed propter nostram dilectionem, nemo habiturus est remissionem peccatorum, nisi ubi totam legē fecerit, quia lex non iustificat, donec nos accusare potest. Patet igitur, cum iustificatio sit reconciliatio propter Christum, quod fide iustificemur, quia certissimū est sola fide accipi remissionem peccatorum.

Nunc igitur respondeamus ad quæstionem supra positam, quare dilectio non iustificet. Recte cogitant aduersarij dilectionem esse legis impletionem. Et obedientia erga legem esset iustitia,

legem faceremus. Haecenus autem ostendimus quod ideo datae sint promissiones, quia legem non possumus facere. Eamque ob causam negat Paulus nos ex lege iustificari. Aduersarij falluntur, quia in hac tota controuersia, nihil nisi legem intuentur. Neque enim potest aliter iudicare ratio humana, quam ex lege quaerendam esse iustitiam, quia obedientia erga legem sit iustitia. Sed Euangelium reuocat nos a lege ad promissiones, & docet, quod iusti reputemur, non propter obedientiam erga legem. Non enim satis facimus legi, Sed propterea quia donatur nobis reconciliatio propter Christum, Et hanc tantum fide accipimus. Priusquam igitur legem facimus, oportet accipere fide remissionem peccatorum & reconciliationem. Bone Deus quo ore audet nominare Christum, quo uultu audent aspicere ipsos Euangelij libros isti, qui negant nos sola fide propter Christum consequi remissionem peccatorum.

Secundo, haec ipsa legis impletio quae sequitur renouationem, est exigua & immunda. Quanquam enim renouatio inchoata est, tamen haerent adhuc in natura reliquiae peccati, quae semper accusant nos, nisi fide in Christum apprehendamus remissionem peccatorum, & sciamus nos habere accessum ad Deum, non propter nostram impletionem legis, sed propter Christum. Ideo illa legis impletio non est accepta propter seipsam, sed propter fidem.

Quare cum Paulus ait legem stabiliri per fidem, non solum hoc intelligi oportet, quod fide renati concipiant spiritum sanctum, & habeant motus consentientes legi Dei. Sed multo maxime refert & hoc addere, quod oportet nos sentire quod procul a perfectione legis absumus. Quare non possumus statuere quod coram Deo iusti reputemur propter nostram impletionem legis. Sed sentiendum est, quod iusti seu accepti reputemur propter Christum, non propter legem aut opera nostra, & quod haec inchoata legis impletio placeat Deo, quia sumus in Christo. Item quod propter fidem in Christum non imputeur nobis hoc quod deest impletioni legis. Hoc docet.

Galat. 3.

Paulus ad Galatas, 3. cum ait. Christus redemit nos a maledictione legis, factus pro nobis maledictum, hoc est, lex damnat omnes homines. Sed Christus quia sine peccato subiit poenam peccati & uictima pro nobis factus est, sustulit illud ius legis, ne accuset, ne damnet hos, qui credunt in ipsum, quia ipse est propitiatio pro eis, propter quam nunc iusti reputantur. In eandem sententiam scribit ad Colossenses. In Christo consummati estis, quasi dicat. Et si adhuc procul abestis a perfectione legis, tamen non damnant uos reliquiae peccati, quia propter Christum habetis reconciliationem certam & firmam, Si creditis, etiamsi haeret peccatum in carne uestra. Longe enim supra nostram munditiam, imo longe supra ipsam legem collocari, debent mors & satisfactio CHRISTI nobis donata, ut statuamus nos propter illam satisfactionem habere propitium Deum, non propter nostram impletionem legis. Impia fiducia est, quae collocatur in nostram impletionem legis. Illa uero fiducia necessaria est, quae collocatur in satisfactionem Christi.

Tertio. Sola illa res iustificat coram Deo, quae reddit pacatas conscientias. Donec enim conscientia fugit iudicium Dei, & irascitur Deo, non sumus iusti, & uiuificati.

Porro sola fides reddit pacatas conscientias, iuxta illud. Iustificati ex fide pacem habemus. Item, iustus ex fide uiuet, id est, fide uincit terrores mortis, fide erigitur & concipit gaudium & uisitam. Idque affert fides, non quia per se sit opus dignum, sed tantum quia accipit oblatam promissionem, nihil respiciens propriam dignitatem.

Sola igitur fides iustificat, & bona opera propter fidem placent. Quid contra hanc rationem aduersarij possunt afferre? Quid possunt contra manifestam ueritatem excogitare? Nam minor est certissima, quod opera nostra non possint conscientiam reddere pacatam, quando Deus iudicat & arguit nos, & ostendit nobis immunditiam nostram. Idque Scriptura saepe inculcat, In Psalmo,

InpsuB

Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Hic simpliciter detrahit omnibus & quidem Sanctis ac seruis Dei, gloriam iustitiæ, si nō ignoscat Deus, sed iudicet & arguat corda eorum. Nam q̄ alibi gloriatur de sua iustitia, loquitur de causa sua aduersus persecutores uerbi Dei, non loquitur de personali munditiē, & rogat causam & gloriam dei defendi, Vt Psalmo. 7. Iudicat me Domine secundum iustitiam meam &c. Et alibi. Iudica Domine causam meā. Rursus Psalmo. 129. docet neminem posse sustinere iudicium Dei, si obseruet peccata nostra. Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit? Et Iob. 9. Verebar omnia opera mea. Item, Si lotus fuero quasi aquis niuis, & fulserint uelut mundissima manus meæ, tamen sordibus intinges me. Et Prouerb. 20. Quis potest dicere, mundum est cor meum? Et. 1. Iohan. 1. Si dixerimus q̄ peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & ueritas in nobis nō est. Et in oratione dominica sancti petunt remissionem peccatorum. Habent igitur & sancti peccata. In Numeris, Et innocens non erit innocens. Et Zacharias ait. Sileat a facie Domini omnis caro. Et Esaias. Omnis caro foenum, & omnis gloria eius, quasi flos agri. Exiccatum est foenum & cecidit, flos, quia spiritus Domini sufflauit in eo, Id est, caro & iustitia carnis non potest sustinere iudicium dei. Et Ionas inquit. Capi. 2. Frustra obseruant uana, qui misericordiam relinquunt, id est, Omnis fiducia est inanis, præter fiduciam misericordiae. Misericordia seruat nos, propria merita, proprii conatus non seruant nos. Hæ sententiæ & similes in scripturis testantur opera nostra immun-da esse, & indigere misericordia. Quare non reddunt pacatas conscientias opera, sed misericordia apprehensa per fidem.

Quarto Christus nō desinit mediator esse postquam renouati sumus. Errant qui fingunt eum tantum primam gratiā meritū esse, nos postea nostra legis impletione placere & mereri uitam æternā. Manet mediator Christus, & semper statuere debemus,

8.
ps. 7.

Iob. 9.

prouer. 20.

1. Ioh. 1.

Ionab. 2.

quod propter ipsum habeamus placatum Deum, etiam si nos indigni
 simus, Sicut Paulus ait. Per hunc habemus accessum ad deum
 per fidem. Nostra enim impletio legis, ut diximus, est immunda,
 quia natura nostra horribiliter est corrupta. Ideo Psalmus inquit
 Beati quorum remissae sunt iniquitates. Quare remissione pecca-
 torum opus habemus, etiam cum bona opera habemus. Illa au-
 tem remissio semper apprehenditur fide, Ita Christus manet Pon-
 tificex & mediator. Placet igitur illa legis impletio non propter se,
 sed quia fide apprehendimus Christum, & sentimus, nos habere
 Deum placatum, non propter legem, sed propter Christum.

Quinto. Si sentiendum esset, quod post renouationem oporteat
 nos acceptos fieri, non fide propter Christum, sed propter nostram
 impletionem legis, nunquam acquiesceret conscientia, sed ad de-
 sperationem adigeretur. Lex enim semper accusat, cum legi nun-
 quam satisfaciamus. Id quod tota Ecclesia confitetur. Paulus
 enim ait, Non quod uolo bonum hoc facio, sed quod nolo, malum.
 Item, Mente seruo legi Dei, Carne autem seruo legi peccati. Quis, ni-
 satis diligit, aut satis timet Deum, quis satis paciēter sustinet afflictio-
 nes a Deo impositas, quis non saepe dubitat, Vtrum Dei consi-
 lio regantur res humanae, quis non saepe dubitat, Vtrum a Deo
 exaudiatur, quis non saepe stomachatur, quod impij fortuna melio-
 re utuntur quam pii, quod pii ab impijs opprimuntur, quis non ira-
 scitur iudicio Dei, cum uidetur nos abijcere, quis satisfacit uoca-
 tioni suae, quis diligit proximum sicut seipsum, quis non irritatur
 a concupiscentia? De his peccatis ait Psalmus, Pro hoc orabit ad
 te omnis sanctus. Hic sanctos ait petere remissionem peccatorum.
 Plus quam caeci sunt, qui malos affectus in carne, non sentiunt
 esse peccata, de quibus Paulus dicit. Caro concupiscit aduersus
 spiritum, Spiritus aduersus carnem. Caro diffidit Deo, confidit
 rebus praesentibus, quaerit humana auxilia in calamitate, etiam
 contra uoluntatem Dei, fugit afflictiones, quas iuxta mandatum
 Dei tolerare debebat, dubitat de Dei misericordia. Cum talibus
 affectibus

affectibus luctatur spiritus sanctus in cordibus, ut eos reprimat
 ac mortificet, & inserat novos ac spirituales motus. Et Augusti-
 nus ait, Omnia mandata dei implentur, quando quidquid non
 fit ignoscitur. Requirit igitur fidem, etiam in bonis operibus, ut
 credamus nos deo placere propter Christum, nec opera ipsa per
 se digna esse quæ placeant. Et Hieronymus contra Pelagianos.
 Tunc ergo iusti sumus, quando nos peccatores fatemur. Et iusti-
 tia nostra non ex proprio merito, sed ex dei consistit misericordia.
 Oportet igitur adesse fidem in illa inchoata legis impli-
 atione, quæ statuat nos propter Christum habere deum placatum, Nam mi-
 sericordia non potest apprehendi nisi fide. Itaque prorsus est doctri-
 na desperationis docere, quod non sumus accepti fide propter Chris-
 tum, sed propter propriam legis impli-
 ationem.

Augustinus?

Hieronymus

Ex his omnibus satis apparet, quod sola fides iustificat, id est, pri-
 mum consequitur remissionem peccatorum, & reconciliationem
 propter Christum, & quod sola fides regenerat. Nam sola fide spiritus
 sanctus concipitur. Deinde quod illa inchoata impliatio legis non pla-
 ceat per se coram deo. Cum autem adhuc alibi, uidelicet in pro-
 missione Christi, quaerenda sit iustificatio. Cumque sola fides effici-
 at pacatam conscientiam, necesse est, quod sola fides iustificet. Sem-
 per enim sentire debemus, quod non propter legem, sed propter Chri-
 stum sumus accepti. Non enim iustificamur ex lege, sed ex promif-
 sione. Et honos Christi non debet in legem transferri. Et cum ini-
 tio iusti reputemur propter Christum, cum in eum credimus, non
 est sentiendum, quod abiecto illo mediatore, postea iusti sumus nostra
 impli- atione legis. Et si necesse est renatos bene operari. Et uirtu-
 tes legis, quatenus obediunt legi, sunt iustitiae, & eatenus haec obe-
 dientia legis, iustificat iustitia legis. Sed haec imperfecta iustitia
 legis non est accepta, nisi propter fidem, nec potest conscientias
 reddere pacatas. Id tantum efficit fides quæ statuit, quod propter Chri-
 stum Pontificem habeamus deum propitium. In hac promissio-
 ne quaerere debent piae & perterresactae conscientiae reconciliatis

M

tionem, & iustificationem, hac promissione debent se erigere ac sustentare, sicut docent hæc uerba. Iustus ex fide uiuet. Significant enim q̄ fides iustificet, & ita iustificet, ut simul uiuificet, hoc est, erigat & consoletur conscientias, & uitam æternam, & gaudium in animo pariat.

RESPONSIO AD ARGUMENTA
aduersariorum.

Cognitis his fundamentis causæ, uidelicet discrimine legis, ac promissionum, seu euangelij, facile erit diluere ea quæ ad uersarij obijciunt. Citant enim dicta de lege & operibus. Dicta uero de promissionibus omittunt. Semel autem responderi potest ad omnes sententias de lege, q̄ lex non possit fieri sine Christo. Et si qua fiunt ciuilia opera sine Christo, nõ placent deo. Quare cum prædicantur opera, necesse est addere, q̄ fides requiratur, q̄ propter fidem prædicentur, q̄ sint fructus & testimonia fidei. Quid potest simplicius hac nostra doctrina dici? Necesse est em̄ ad cognoscenda beneficia Christi, discernere promissiones a lege. Ambigues & periculosa causæ multas & uarias solutiones gignunt. Verum est enim illud ueteris Poætæ, ὁ δ' ἀδίκου λόγος.

νοσῶμεν γὰρ αὐτῶν φαρμάκων δ' εἶται σοφῶρ.

Sed in bonis & firmis causis, una atq; altera solutio sumpta ex fontibus corrigit omnia quæ uidentur offendere. Id fit & in hac nostra causa. Nam illa regula quam modo recitauimus, interpretatur omnia dicta quæ de lege & operibus citantur.

Fatemur enim scripturam alibi legem, alibi euangelium, seu gratuitam promissionem remissionis peccatorum propter Christum tradere. Verum aduersarij nostri simpliciter abolent promissionem, cum negant, q̄ fides iustificet, cum docent, q̄ propter dilectionem & opera nostra accipiamus remissionem peccatorum & reconciliationem. Si enim pendet ex conditione operum nostrorum remissio peccatorum, proflus erit incerta, Nunquam enim fas